

PROVA DE LECTURA 2 | Mots amics

MOTS AMICS

Buscaves sovint un nou horitzó,
Oblidant tots els seus petits enganys;
Com sempre, l'amic és un bon bastó
I t'ajuda a no caure en els parany.

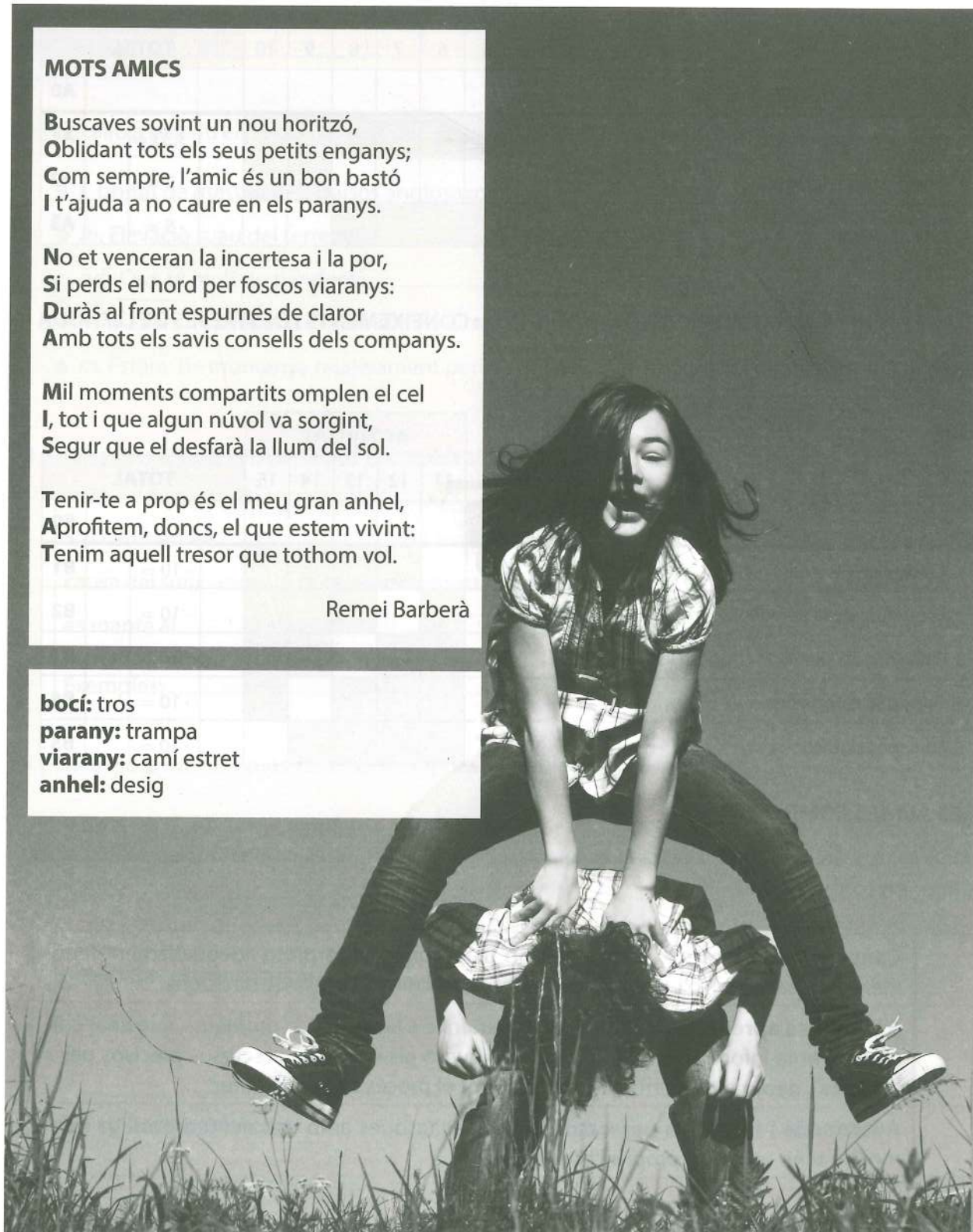
No et venceran la incertesa i la por,
Si perds el nord per foscos viarany:
Duràs al front espurnes de claror
Amb tots els savis consells dels companys.

Mil moments compartits omplen el cel
I, tot i que algun núvol va sorgint,
Segur que el desfarà la llum del sol.

Tenir-te a prop és el meu gran anhel,
Aprofitem, doncs, el que estem vivint:
Tenim aquell tresor que tothom vol.

Remei Barberà

bocí: tros
parany: trampa
viarany: camí estret
anhel: desig

COMPRESIÓ LECTORA

OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ

1 | Quina és la característica més destacada de la forma externa del poema?

2 | Indica (✓) quines afirmacions són presents al poema.

- a) Un amic, si ho és de debò, no t'enganyarà mai.
- b) A vegades, tots tenim dubtes a l'hora de començar experiències noves.
- c) Els amics, com a la tercera estrofa, també parlen del temps atmosfèric.
- d) Tenir un bon amic és una cosa molt valuosa.

3 | Omple els espais buits del text, que parla sobre el poema.

segona

conclusió

veu

primera

plural

narrador

tercera

En els poemes, la persona que parla s'anomena la _____ del poeta: és com el _____ a les obres narratives. En aquest poema en particular els verbs de la _____ i _____ estrofes estan en segona persona del singular i es dirigeixen a un amic de manera directa; a la tercera estrofa, els verbs estan en _____ persona perquè es fan afirmacions més generals i, en canvi, els dos últims versos són la _____ que s'extreu del poema: la primera persona del _____ inclou tant el jo del poeta com l'amic.

INTERPRETACIÓ DEL TEXT

4 | Cada estrofa del poema desenvolupa una idea. Ordena-les correctament.

Els amics passen junts situacions de tot tipus.	estrofa ____
Els amics es donen suport l'un a l'altre.	estrofa ____
L'amistat és una riquesa no material.	estrofa ____
L'opinió dels amics va bé en moments difícils.	estrofa ____

5 | Completa la taula de l'estructura externa del poema.

• Nom de la composició poètica	_____
• Estrofes	2 _____
	2 _____
• Nombre total de versos	_____
• Nom dels versos (pel nombre de síl·labes)	_____
• Art al qual pertanyen els versos	_____

6 | Què vol dir la metàfora *l'amic és un bon bastó*?

7 | En un poema es busca la creació de bellesa i el registre literari s'allunya de l'ús corrent del llenguatge. Relaciona cada expressió del text amb el que simbolitza.

a un nou horitzó b perds el nord c espurnes de claror d algun núvol va sorgint e Tenim un gran tresor	1 moments lúcids 2 superació d'una decepció 3 dificultat que enfosqueix la visió de les coses 4 possessió d'una cosa molt apreciada 5 desorientació

a _____	b _____	c _____	d _____	e _____
---------	---------	---------	---------	---------

8 | Quina figura retòrica hi ha al vers següent?

No et venceran la incertesa i la por

- a) Antítesi, perquè hi ha expressions contràries dins del mateix vers.
- b) Comparació, perquè hi ha una relació de semblança entre dos termes.
- c) Personificació, perquè s'atribueix una acció humana a conceptes abstractes.
- d) Sinestèsia, perquè associa mots de camps sensorials diferents.

REFLEXIÓ I VALORACIÓ DE LA FORMA I EL CONTINGUT

9 | Completa la taula de les paraules que rimen (subratllant les lletres que ho fan).

RIMA A			po(r)	
RIMA B	enganys			
RIMA C				
RIMA D				
RIMA E				

- Respon la pregunta: creus que la utilització de mots que rimen afecta l'ordre dels mots dins de l'oració? Per què?

10 | Des de la teva experiència, coincideixes amb la visió de l'amistat que presenta el poema? Argumenta la resposta.

► CONEIXEMENTS I DESTRESSES DE LLENGUA

11 | Classifica els determinants destacats dels sintagmes extrets del poema.

a els seus petits enganys	_____
b en els paranyes	_____
c tots els savis consells	_____
d Mil moments	_____
e algun núvol	_____
f aquell tresor	_____

12 | Subratlla el lexema de les formes verbals del text.

- a buscaves
b oblidant
c ajuda

- d venceràs
e perds
f omplen

- g aprofitem
h vivint
i tenim

13 | Completa la taula de les accepcions dels mots del text destacats.

Segur que el desfarà la llum del **sol**.

Tenim aquell tresor que tothom **vol**.

PARAULA <i>sol</i>	PARAULA <i>vol</i>
1 estel	
	1 acció de _____
2 _____ musical	
	2 verb _____
3 _____ companyia	
4 verb _____	

- Indica a la taula quina accepció s'està utilitzant en cada cas i el fenomen semàntic que hi ha.

Dibuixa la clau de sol ( ) quan està sol ( ).

El nen assenyat no sol ( ) mirar directament al sol ( ).

L'ocellet no vol ( ) emprendre el vol ( ).

A totes tres oracions hi ha el fenomen semàntic anomenat _____.

14 | Completa amb **B** o **V** aquestes paraules, derivades d'algunes que surten al text.

- a ___usca-raons
b so___intejar
c o___lidadís
d ___astonada

- e ___encedor
f sa___iesa
g nu___olositat
h ___i___ència

15 | Escriu el subjecte d'aquestes oracions del poema.

- a Buscaves sovint un nou horitzó: _____
b l'amic és un bon bastó: _____
c No et venceran la incertesa i la por: _____
d el desfarà la llum del sol: _____

PROVA DE LECTURA 3 | Expedició Taral-lirot

EXPEDICIÓ TARAL-LIROT

Text i il·lustracions: Coral

► COMPRENSIÓ LECTORA

OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ

1 | Relaciona les paraules en estil indirecte amb el personatge que les diu.

a	Diu que està segur que els donaran els millors llocs.	1	Tarzana
b	Proposa anar al circ salvatge.	2	Leopold
c	Suggereix que passin per allí on és ell.	3	Stanley
d	Afirma que no podien aspirar a un lloc millor.	4	Mico acomodador
e	Es pregunta per què deuen fer cua aquells animals.	5	Livingroom

a ____	b ____	c ____	d ____	e ____
--------	--------	--------	--------	--------

2 | Explica quin personatge intervé en més bafarades i té el paper de líder del grup. Posa'n exemples concrets.

Personatge:

Exemples:

3 | Digues si són verdaderes (V) o falses (F) les afirmacions següents.

	V	F
a Els personatges de l'expedició troben el circ de la selva per casualitat.		
b Livingroom paga les entrades de tots els membres del grup.		
c Un rinoceront despatxa les entrades a la taquilla.		
d Els personatges acaben fent de malabaristes a la pista del circ.		

INTERPRETACIÓ DEL TEXT

4 | Quin eslògan resumeix millor el contingut del text? (el mot *ells* es refereix als animals)

☐ a) Ells no tenen sentiments.	☐ c) Ells conserven la natura.
☐ b) Ells fan el mateix que nosaltres.	☐ d) Ells es guanyen la vida com poden.

5 | Ordena les accions tal com es produeixen.

A	B	C	D
Un mico acomodador els porta als seus llocs.	Passejant per la selva, els membres de l'expedició es troben un circ.	Acaben actuant a la pista del circ, com si fossin feres domades.	Se sorprenden perquè el circ està administrat exclusivament per animals.

6 | Llegeix aquestes dades reals i dedueix d'on vénen els noms dels personatges.

- 1871** Henry Stanley fa una expedició de socors a Àfrica perquè feia temps que no se sabia res de l'explorador David Livingstone, el qual va descobrir les cascades Victòria.
- 1885** Els països europeus es reparteixen les colònies d'Àfrica i el territori anomenat Congo es converteix en una propietat del rei Leopold II de Bèlgica.
- 1912** L'escriptor Edgar Rice Burroughs crea un personatge de ficció anomenat Tarzan, un nen salvatge criat pels micos de la selva.

•
•
•
•

7 | Quina afirmació sobre el narrador de la història és la correcta?

- a) Totes les bafarades dels personatges fan de narrador.
- b) El personatge que pren la iniciativa, l'Stanley, fa de narrador.
- c) En aquest còmic no hi ha cap finestra rectangular amb la veu del narrador.
- d) Als còmics, no hi ha mai narrador.

8 | Classifica les accions segons el moment de la història en què succeeixen.

compren les entrades

actuen a la pista del circ

troben uns animals fent cua

són conduïts a les seves localitats

decideixen entrar al circ de la selva

PLANTEJAMENT	NUS	DESENLLAÇ

REFLEXIÓ I VALORACIÓ DE LA FORMA I EL CONTINGUT

9 | Què aconsegueix l'autor del còmic amb l'ús d'expressions exclamatives (*Que estrany!*, *Un circ salvatge!*) o d'un vocabulari col·loquial (*Guai!*)?

10 | Des del punt de vista humà, la situació final del còmic és absurda però, què penses de la utilització d'animals ensinistrats en espectacles?

► CONEIXEMENTS I DESTRESSES DE LLENGUA

11 | Relaciona els mots del text amb el tipus de paraula que són.

- a Oh!
- b Grrrr!
- c Clac!
- d Apa!
- e Salta!

- 1 Interjecció (onomatopeia) que indica l'espetec del fuet.
- 2 Verb que està utilitzat com a interjecció.
- 3 Interjecció que expressa sorpresa.
- 4 Interjecció (onomatopeia) que imita el rugit d'un animal.
- 5 Interjecció que anima a actuar.

a ____	b ____	c ____	d ____	e ____
--------	--------	--------	--------	--------

12 | El circ del còmic està administrat exclusivament per animals. Completa la taula: aquests animals tenen un lexema diferent per al mascle i per a la femella.

cavall	____ o ____		somera
	vaca	porc	

13 | Forma els derivats que es demanen dels mots del text.

- a nom derivat d'*estranys*: _____
- b diminutiu de *cua*: _____
- c adjectiu derivat de *circ*: _____
- d superlatiu de *salvatge*: _____
- e nom derivat de *segur*: _____
- f verb derivat de *lloc*: _____

14 | Seguint el model del mot del text (*creure* → *increïble*) completa les parelles de paraules i escriu-hi els accents i les dièresis, quan calgui.

a agrair → _____ iment	d intuir → _____ icio	g proveir → _____ idor
b traduir → in_____ ible	e traïr → _____ idor	h lluir → _____ issor
c distribuir → _____ idor	f maleïr → _____ ida	i traïr → _____ cio

15 | Digues com s'anomena el complement destacat de les dues oracions del text.

Us n'adoneu? / No podem aspirar a un lloc millor.

Complement _____

- Escriu la preposició que falta a les oracions incompletes.

- a Confiaré _____ la teva bona voluntat.
- b Aquest any es disfressen _____ pallassos.
- c Es va conformar _____ la quantitat menor.
- d Han jugat _____ escacs tota la tarda.

PROVA DE LECTURA 4 | Discurs

Jaume Cabré, professor i escriptor

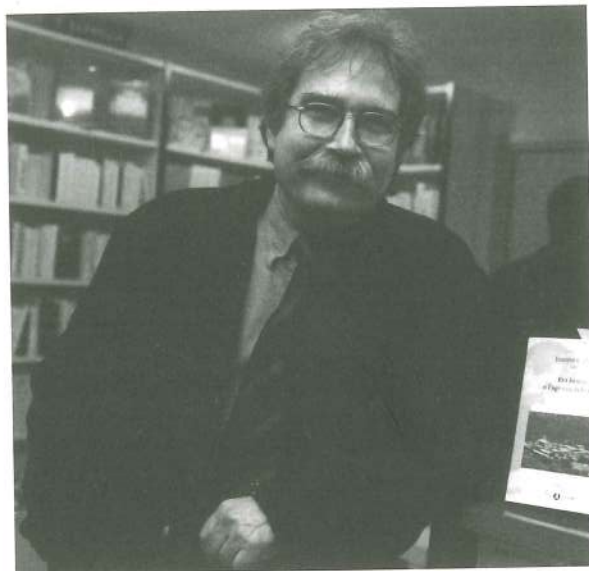
Quan ets jove i comences a escriure, potser no saps per què ho fas; però saps que no pots deixar de fer-ho. I a més, tens una necessitat imperiosa de donar-te a conèixer, perquè ser jove també vol dir voler menjar-se el món. Tens pressa per rosegar-ne els ossos. I com que tens pressa, et precipites. A poc a poc, a còpia de mastegots, t'adones que, d'allò que has escrit, només pots rellegir-ne sense recança els textos que han sorgit gratuïtament, perquè només tu ho has volgut, o perquè t'han vingut donats.

La literatura es concreta en l'escriptura. La literatura és un art que, com a material, fa servir la paraula. I ara us diré una sàvia obvietat: una novel·la són paraules. Ho deia Mercè Rodoreda i no em canso de repetir-ho: una novel·la són paraules.

Aquest és el secret, la joia, la màgia de la literatura i reivindico aquesta oportunitat, ara que us tinc segrestats aquí, per parlar-vos d'aquest miracle.

Que comença amb la lectura. Quan un text et comou, quan una història llegida arrela dins teu; quan un poema ben dit t'enrampa; quan vius amb els personatges d'una novel·la com si fossin vells coneguts, estàs tastant el poder transformador de l'art. Tu passes a ser tu més aquesta lectura. [...]

L'escriptor sap que ha de treballar des de la humilitat i la solitud, deia en començar. No crec que sigui fàcil crear des de l'arrogància. Penso que, llevat dels pocs casos d'il·luminats excepcionals com Mozart i les seves partitures manuscrites que semblen sortides d'impremta, el més habitual és el desconcert patent en les de Beethoven. Escriure és dubtar. Escriure és, com viure, entrar en el regne de les incerteses i prendre decisions sense saber si allò que fas és el que és correcte. I per què, el dubte? Perquè l'escriptor empaita un ideal del qual no en coneix el rostre ni sap el camí per arribar-hi. I a la feina literària diària tot són cruïlles, eleccions, guanys, pèrdues, errors, marrades, encerts, epifanies... Fins i tot quan acabo un llibre no sé si l'he acabat. En el fons, sé que no. Sé que tots el meus llibres resten inacabats i sé que un dia me'ls deixo prendre de les mans. [...]

Escriure és un acte individual però que, com veieu, implica moltes persones a l'hora de fer arribar el text als lectors. Moltes gràcies a tots vosaltres. Però no puc deixar d'esmentar els amics, tan pocs, tan propers, tan generosos. I, és clar, la família més pròxima: els meus germans, que sempre estan a punt per fer mil comentaris agraiats i emotius. Els meus fills i les seves famílies, que són el meu orgull; ells, que van acceptar ja de petits, com si fossin gent madura, de tenir un pare quasi sempre reclòs davant d'un paper ple d'interrogants. I a la meua Margarida, el nord de la meua vida, la raó final de la meua escriptura per la qual també dic que escriure és un acte d'amor.

Amor, honestedat, veritat. Em temo que no està gaire de moda parlar d'això. No em puc expressar de cap altra manera. La veritat en literatura és un terme que costa d'explicar: és més fàcil viure-la. L'escriptor no escriu allò que la gent preveu que ha d'escriure sinó allò que, si no ho expulsés, no el deixaria dormir; escriu allò que li urgeix expressar per treure-s'ho de sobre.

Jaume Cabré
Acte de lliurament del Premi d'Honor
de les Lletres Catalanes
Barcelona, 14 de juny de 2010

► COMPRENSIÓ LECTORA

OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ

- 1 | El text podria pertànyer a un llibre i, en canvi, és un fragment de discurs. Escribeu les primeres paraules que ens indiquen clarament que Jaume Cabré parla davant d'un públic.

- 2 | Amb quin músic s'identifica més Jaume Cabré? Per què?

- 3 | Digues si són verdaderes (V) o falses (F) les afirmacions següents.

	V	F
a Segons l'escriptor, el que algú llegeix passa a formar part de la seva vida.		
b Jaume Cabré és un autor que no revisa les obres que ha escrit.		
c L'esposa i els fills de Cabré comenten la seva obra i ell ho agraeix.		
d El fet d'escriure és una necessitat per a Jaume Cabré.		

INTERPRETACIÓ DEL TEXT

- 4 | Quin títol resumeix millor el conjunt de les idees expressades al text?

- a) Els meus orígens literaris.
- b) La literatura i la música.
- c) Un escriptor agraït.
- d) L'ofici d'escriptor.

- 5 | Ordena adequadament les parts del text.

A	B	C	D
Jaume Cabré dona les gràcies als lectors, amics i familiars.	L'autor reivindica la importància de l'escriptura i la lectura.	Cabré recorda els seus inicis en el món de la literatura.	Segons Cabré, l'acte d'escriure està envoltat de dubtes.

- 6 | Classifica les expressions de Cabré segons el tipus de llenguatge que utilitza.

a *I ara us diré una sàvia obvietat: una novel·la són paraules.*

b *No em puc expressar de cap altra manera.*

c *Quan una història llegida arrela dins teu...*

d *No crec que sigui fàcil crear des de l'arrogància.*

e *I a la meva Margarida, el nord de la meva vida...*

f *Moltes gràcies a tots vosaltres.*

CARACTERÍSTIQUES LINGÜÍSTIQUES DE LES ARGUMENTACIONS SUBJECTIVES

LLENGUATGE EXPRESSIU (funció expressiva)		LLENGUATGE APEL·LATIU (funció apel·lativa)		LLENGUATGE POÈTIC (funció estètica)	
lletra ____	lletra ____	lletra ____	lletra ____	lletra ____	lletra ____

- 7 | Quin recurs literari es repeteix a les dues mostres de llenguatge poètic de l'activitat anterior?

- Escriu-ne les expressions senceres i subratlla-hi la paraula que no està utilitzada en sentit literal.

(1)

(2)

- 8 | Entre els tipus d'arguments que l'autor utilitza hi ha l'opinió personal i la citació d'autoritat. Escriu un exemple de cadascun d'ells.

Opinió personal

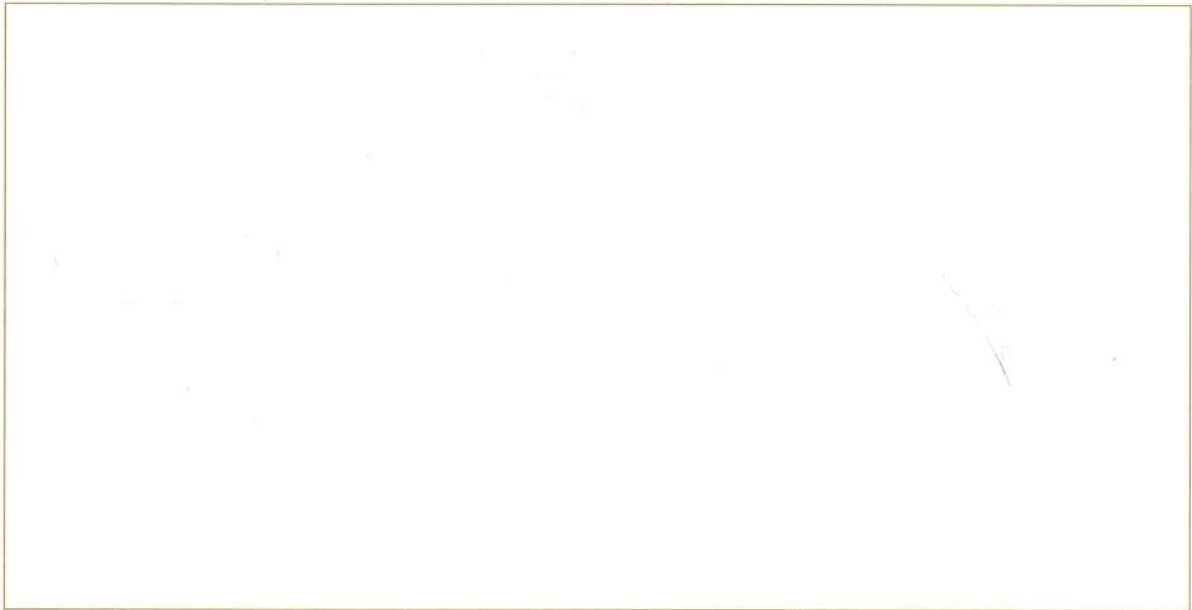
Citació d'autoritat

REFLEXIÓ I VALORACIÓ DE LA FORMA I EL CONTINGUT

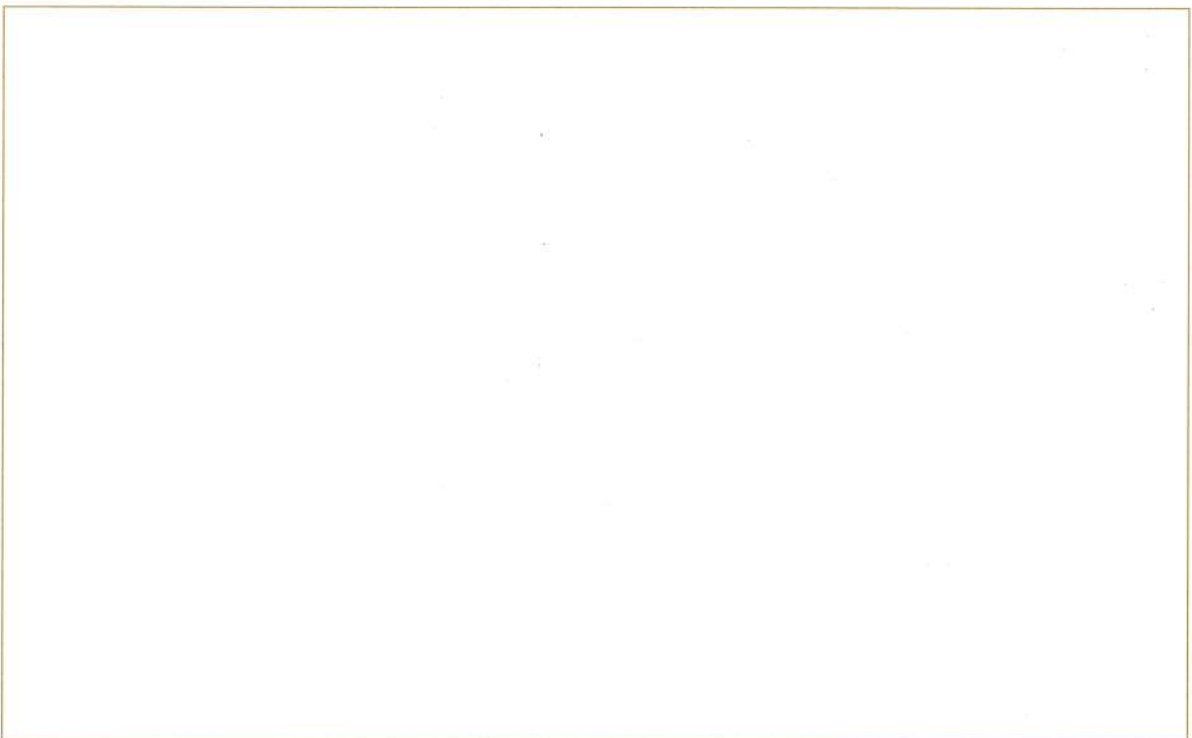
- 9 | Trobes que és adequada per a un discurs la utilització d'enumeracions com les següents? Per què?

Aquest és el secret, la joia, la màgia de la literatura...

I a la feina literària diària tot són cruïlles, eleccions, guanys, pèrdues, errors, marrades, encerts, epifanies...

- 10 | Què opines sobre la creació literària? Quina és, segons tu, la seva principal dificultat?

► CONEIXEMENTS I DESTRESES DE LLENGUA

11 | Digues quin tipus de mots són els destacats en aquestes oracions del text:

Quan ets **jove** i **comences a** escriure... / [...] **quan** acabo **un llibre** **no** sé si l'he acabat.
 ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

(1) nom	(3) verb	(5) determinant	(7) preposició
(2) adjectiu	(4) adverbi	(6) pronom	(8) conjunció

12 | Relaciona cada perífrasi verbal del text amb el seu tipus.

a comences a escriure	1 durada
b vol dir	2 imminència
c pots rellegir	3 obligació
d estàs tastant	4 possibilitat
e ha de treballar	5 intencionalitat

a ____	b ____	c ____	d ____	e ____
--------	--------	--------	--------	--------

13 | Subratlla la relació de significat que hi ha entre les parelles de mots del text.

- a jove - vells [sinònims / antònims]
- b sap - coneix [sinònims / antònims]
- c guanys - pèrdues [sinònims / antònims]
- d errors - marrades [sinònims / antònims]
- e errors - encerts [sinònims / antònims]
- f parlar - expressar [sinònims / antònims]

14 | Completa les definicions amb les vocals O/U.

- a j__ vent__ t: q__alitat de j__ ve.   c j__ vent: c__ nj__ nt de j__ ves.
 b j__ venil: pertanyent a la j__ vent__ t.   d rej__ venir: fer t__rnar j__ ve.

15 | Quina funció sintàctica fan els pronoms febles destacats? Encercla la correcta en cada cas.

- a [...] no pots deixar de fer-**ho**. CD / CI
- b I ara **us** diré una sàvia obvietat [...]. CD / CI
- c [...] ara que **us** tinc segrestats aquí [...]. CD / CI
- d [...] escriu allò que **li** urgeix expressar [...]. CD / CI
- e [...] **me'ls** deixo prendre de les mans. CD / CI   CD / CI